

Reykjavík, 15. mars 2018

Alþingi
Allsherjar- og menntamálanefnd
150 Reykjavík

Umsögn með frumvarpi til laga um Þjóðskrá Íslands, samanber þingskjal 450 – 339. mál

Almennar athugasemdir

Hagstofan Íslands styður almennt séð ný og endurbætt lög um Þjóðskrá Íslands. Þó eru nokkur atriði í frumvarpinu sem Hagstofunni þykir mikilvægt að gera athugasemdir við ekki síst til að forðast skörun á hlutverkum stofnana. Þannig má tryggja skýrleika og auka hagkvæmni í ríkisrekstri.

Athugasemdir við einstakar greinar

3. gr. Hlutverk

Í þriðju grein stendur skrifað að „Þjóðskrá Íslands er heimilt að safna saman, vinna úr og birta tölfraðilegar upplýsingar á sviði lögbundinna verkefna hennar að fullnægðum heimildum laga sem um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga gilda hverju sinni.“ Óljóst er hver eru markmið tölfraðivinnslu Þjóðskrár Íslands og hvernig vinnslan tengist opinberri hagskýrslugerð. Í 1. gr. laga nr. 163/2007 um Hagstofu Íslands og opinbera hagskýrslugerð er opinber hagskýrslugerð skilgreind sem „starfsemi Hagstofunnar og annarra bærra ríkisstofnana sem lýtur að söfnun gagna til tölfraðilegrar úrvinnslu um landshagi Íslands og þjóðfélagsleg málefni, úrvinnslu gagnanna og miðlun tölfraðilegra upplýsinga til almennings, fyrirtækja, stofnana og stjórnvalda á grundvelli laga og í samræmi við fyrirmæli sett samkvæmt lögum þessum.“ Í 3. gr. laganna kemur ennfremur fram að Hagstofan skuli annast samræmingu opinberrar hagskýrslugerðar sem hún og aðrar ríkisstofnanir hafa með höndum. Sé um opinbera hagskýrslugerð að ræða fellur vinnslan því undir lögbundið hlutverk Hagstofunnar við samræmingu hagskýrslugerðar í landinu.

Mikilvægt er að opinberar stofnanir vinni ekki upplýsingar um sömu viðfangsefni þannig að komið verði í veg fyrir tvíverknað eða að misvísandi upplýsingar birtist um sama efni á grundvelli ólíkra aðferða. Fer Hagstofan því fram á að skilgreint verði hvað felist í verkefninu og því svarað hvort standi til að Þjóðskrá hefji birtingu tölfraðilegra upplýsinga sem hingað til hafa verið birtar af Hagstofu Íslands og byggja á lagaskyldu.



5. gr. Þjónustugjöld samkvæmt gjaldskrá

Í frumvarpi til laga um Þjóðskrá Íslands hefur verið felld út 4. málsgrein 19. greinar úr lögum um þjóðskrá og almannaskráningu nr. 54/1962 þar sem stendur að „Hagstofu Íslands er heimilt að hagnýta þjóðskrá og gögn hennar til hagskýrslugerðar. Þjóðskrá Íslands skal láta Hagstofunni í té afrit af skránni og upplýsingar úr henni eftir því sem hún óskar og án þess að gjald komi fyrir. Þjóðskrá Íslands skal jafnframt aðstoða Hagstofuna eftir fönfum við að finna nöfn og heimilisföng þátttakenda í úrtaksathugunum hennar. Hagstofunni er skylt að fara með skrána og önnur gögn tengd henni sem hagskýrslugögn sem um gildir trúnaður.“ Í nýju frumvarpi til laga um Þjóðskrá Íslands hefur ákvæðið verið felld út og er nafn Hagstofunnar hvergi að finna. Eins og gefur að skilja byggja hagskýrslur Hagstofunnar um mannfjölda og manntal að miklu leyti á upplýsingum úr skrá sem koma frá Þjóðskrá Íslands. Þetta er í samræmi við 6. gr. laga um Hagstofu Íslands og opinbera hagskýrslugerð nr. 163/2007 en þar segir: „Hagstofan skal haga gagnasöfnun sinni á þann hátt að fyrirhöfn upplýsingagjafa við að láta í té gögn sé hófleg. Hún skal leitast við að afla gagna úr stjórnsýsluskrá og öðrum opinberum skrá og gagnasöfnum þegar því verður við komið. Stjórnvöld sem afla gagna og halda skrá eða gagnasöfn vegna starfsemi sinnar skulu veita Hagstofunni upplýsingar úr þeim sem hún óskar eftir vegna hagskýrslugerðar sinnar og án þess að gjald komi fyrir.“

Af þessu má sjá að lögbundin starfsemi Hagstofunnar veltur að miklu leyti á að gögn þjóðskrár séu afhent Hagstofunni. Af þessari ástæðu og í samræmi við fyrri lög um þjóðskrá er rétt að taka sérstaklega fram í nýjum lögum um þjóðskrá að Hagstofa Íslands sé undanþegin þjónustugjöldum. Það er ennfremur í samræmi við 5. grein laga nr. 163/2007 um Hagstofu Íslands og opinbera hagskýrslugerð þar sem fram kemur: „Hagstofunni er heimilt að krefja stjórnvöld, stofnanir, fyrirtæki og einstaklinga í atvinnurekstri um gögn og upplýsingar sem hún þarfnast til hagskýrslugerðar sinnar samkvæmt lögum þessum og er þeim skylt að veita henni upplýsingarnar á því formi sem hún óskar eftir eða um semst og innan þeirra tímamarka sem hún ákveður.“ Fer Hagstofa Íslands því fram á að ákvæði 4. mgr. 19 gr. gildandi laga um þjóðskrá og almannaskráningu standi óbreytt.

Vinsamlegast,
f.h Hagstofu Íslands.

Hrafnhildur Arnkelsdóttir
sviðsstjóri